

ÖLÜME HAZIRLIKLI OLALIM!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Ak Radyo dinleyicileri ve Ak Televizyon izleyicileri!..

Allah'ın selâmı, rahmeti bereketi, ihsânı, ikrâmı, lütfu üzerinize olsun... Dünyada ve ahirette Allah CC cümlelerinizi aziz ve bahtiyar eylesin...

a. "Yâ Erhame'r-râhimîn!" Diyerek Dua Edilmesi

Ebû Ümâme RA'ın rivayet ettiğine göre Peygamber SAS buyuruyor ki:¹

إِنَّ مَلَكًا مُّوَكَّلٌ بِمَنْ يَقُولُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
فَمَنْ قَالَهَا ثَلَاثًا قَالَ لَهُ الْمَلِكُ إِنَّ أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
قَدْ أَقْبَلَ عَلَيْكَ فَسَلْ

(ك. عن أبي أمامة)

RE. 130/9 (*Inne meleken müvekkelün bi-men yekülü: Yâ erhame'r-râhimîn. Femen kâlehâ selâsen, kâle lehü'l-melek: Inne erhame'r-râhimîne kad akbele aleyke, fesel.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.728, no:1996; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.333, no:3839; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.IX, s.272, no:8400.

Bu müjdeli bir hadis-i şerif. Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Inne meleken müvekkelün*) Bir melek vardır, vazifelidir. (*Bi- men yekülü yâ erhame'r-râhimîn.*) “*Yâ Erhame'r-râhimîn!*” diyene cevap vermekle, onunla meşgul olmakla görevli bir melek vardır. (*Femen kâlehâ selâsen*) Kim bu sözü üç defa söylerse, (*kâle lehü'l- melek:*) bu görevli melek, tayin edilmiş melek bu sözü söyleyen mü'min kula der ki: (*Inne erhame'r-râhimîne kad akbele aleyke*)

“Erhamü'r-râhimîn hiç şüphe yok ki sana teveccüh buyurdu, sana yöneldi; (*fesel*) iste bakalım ne isteyeceksen!” buyurur.

Bu bir müjdeli hadis-i şerif. Biliyorsunuz aziz ve sevgili izleyiciler, çok sevaplı, şerefli, değerli, kıymetli günlerde bulunuyoruz. Üç Ayların ikincisi olan, Peygamber SAS Efendimiz'in benim ayım diye benimsediğini beyan ettiği Şa'ban ayının ortasındayız. Berat Gecesi'ni idrak ettiniz. Duaların çok makbul olduğu, ibadetlerin değerli olduğu Üç Aylar'ın ikincisi... Tabii, biz dualarımızın kabul olmasını isteriz. Allah-u Teâlâ Hazretleri, bizim isteklerimizi bizlere ihsan etsin diye dileriz. Ama bunu nasıl sağlayacağız?.. Hadis-i şerifte elimize bilgi verilmiş, sunulmuş oluyor sevgili Peygamberimiz tarafından...

Biliyorsunuz, “*Yâ Erhame’r-râhimîn*” sözündeki *erham*, merhameti en çok olan demek. Yâni, ism-i tafdil sîgası. Nasıl *ekber* en büyük demekse, *erham* da merhameti, rahmeti en çok olan demek. *Râhimîn* de, merhamet edenler, acıyanlar demek. “*Yâ Erhame’r-râhimîn*” dediği zaman insan ne demiş oluyor?.. “Ey acıyanların, merhamet edenlerin, rahmeyleyenlerin en merhametlisi olan Rabbim!” demiş oluyor.

Bu çok önemli bir sözdür. Cenâb-ı Mevlâ’nın merhametine, rahmetine teveccüh etmiş oluyoruz. Ona yönelmiş, ondan boyun büküp isteme durumunda olmuş oluyoruz. Bu sözden Allah-u Teâlâ Hazretleri hoşnud olur, çok sever. Bunun için bir melek tayin etmiş. Bir insan bunu “*Yâ Erhame’r-râhimîn!.. Yâ Erhame’r-râhimîn!.. Yâ Erhame’r-râhimîn!..*” diye üç defa söyleyince, o zaman o melek ona der ki:

“—Tamam! Erhamü’r-râhimîn olan Rabbin sana şimdi teveccüh buyurdu, yöneldi. İste bakalım ne isteyeceksen! Hadi bakalım muradını söyle, isteyeceğini iste!” der.

Melek ona teşvikkâr olarak böyle hitab eder, söyler. Meleğin böyle söylemesi çok güzel bir durum...

Onun için, bu mübarek günlerde niyazı olan, muradı olan, isteği olan kardeşlerimiz bu müjdeli hadis-i şeriften istifade etsinler. Bu “*Yâ Erhame’r-râhimîn!*” sözünü üç defa söyleyip, ondan sonra da isteklerini, dileklerini Cenâb-ı Mevlâ’ya arz etsinler.

Tabii biliyorsunuz dua eden insanların yapacağı işleri... Kendisine dua edebilir. Anne babasını duadan unutmaması lâzım! Mü'min kardeşi için dua ederse, mü'min kardeşi için dua ettiği zaman, onun duası daha da geçerli ve daha çok faydalı olur. O bakımdan bu kelimeleri hatırlınızda tutun ve dua ile meşgul olun! Çünkü dua da ibadettir; hattâ ibadetin özüdür, esasıdır, çok kıymetli bir şeklidir. Çünkü insan Rabbinin varlığını, birliğini kabul etmiş olarak, onun her şeyi vereceğini, duaları kabul edici olduğunu, dilekleri onun ihsân edeceğini bilerek yönelmiş oluyor.

Onun için, dua çok değerli bir ibadettir. Aziz ve muhterem izleyiciler, dualarınızı böyle, “*Yâ Erhame’r-râhimîn!*” diyerek sıralayın! Tabii Peygamber SAS Efendimiz’e salât ü selâm dağetirerseniz, daha güzel olur. Çünkü, başında ve sonunda salât ü selâm getirilen dualar reddolunmaz.

Bir de burada metnini okumadık ama, daha başka bir yerde geçen bir hadis-i şerifi de bu münasebetle size nakletmek istiyorum. Bu “*Yâ Erhame’r-râhimîn!*” niye bir defa denmeyip de üç defa deniliyor diye...

Hadis-i şeriflerde böyle üç defa söylemek tavsiye edilmiş, teşvik edilmiş. Tabii bir defa söyleyince, isteği bakalım candan mı, isteyen kararlı mı, yoksa şöyle bir dudağının ucuyla isteyiverdi mi?

Arzusu gelip geçici mi, yoksa ısrarlı mı; tam belli olmuyor. Bir defa daha söylüyor, bir defa daha söylüyor ki, böyle üç defa söylemek çok istekli, çok ısrarlı olduğunun göstergesi oluyor. Bu üç defa söylemekle ilgili bir hadis-i şerifi nakletmek istiyorum. Tabii çok memnun olacak dinleyenler.

Şeyh Sa'dî-yi Şirâzî diye İranlıların çok meşhur büyük bir hakîm, feylesof şairi var. Çok sanatı yüksek, çok değerli bir kimse... O da *Gülistan*'ına almış. Muhtelif hadis kaynaklarında da var. Diyor ki Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde:

Günahkâr, kusurlu, pür-hatâ bir kul, elini Cenâb-ı Mevlâ'ya açar ve gönlünü, yönünü döndürür ve “Yâ Rabbî!..” der. Allah-u Teâlâ Hazretleri onun “Yâ Rabbî!” demesine nazar buyurmaz. Çünkü günahlı, çünkü suçlu, çünkü hatâları çok...

Sonra kul yine devam eder, tekrar “Yâ Rabbî!..” yâni, “Ey benim Rabbim!..” der. Cenâb-ı Hak yine nazar buyurmaz; çünkü kabahati, kusurları çok... Ama üçüncü defa, “Yâ Rabbî!..” diye tekrar söyleyince, o zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri meleklerine der ki:

“—Ey meleklerim, şahit olun, ben bu kulumu afv ü mağfiret eyledim!”

Hattâ hadis-i şerifin müteşâbih kelimelerinden bir cümle var:²

قَدِ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ عَبْدِي وَلَيْسَ لَهُ رَبٌّ غَيْرِي

(*Kad istahyeytü min abdî, ve leyse lehû rabbün gayrî*) “Ey meleklerim, ben bu kulumdan utandım. Onun benden başka Rabbi, Mevlâsı olmadığını bildiği halde ve bana ‘Yâ Rabbî!.. Yâ Rabbî!.. Yâ Rabbî!..’ diye yöneldiği halde, ona icabet etmemekten ben utandım ve onu mağfiret ettim.” buyurur.

Şeyh Sa’dî burada cümleyi yapıştırmış, diyor ki:

“—Şu Mevlâ’nın keremine, lütfuna bakın ki, günahı kul işliyor, yapıyor; ama Allah affetmemeğe utanıyor!..”

---

² Muhtelif lafızlarla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef*, c.X, s.443, no:19648; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan;

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814; RE. 87/13.

Tabii asıl utanması gereken kul... Çünkü hatâlı, çünkü günahkâr, çünkü suçu, kabahati çok... “Ama öyle ısrarlı isteyene vermemek benim şânıma yakışmaz!” diye Cenâb-ı Hak, “Ben kulumdan utandım. O benden başka Mevlâsı olmadığını bildiği, bana yöneldiği halde ben ona cevap vermezsem olmayacak. Ben onu afv ü mağfiret ettim. Şâhit olun, onu bağışlıyorum.” der.

Demek ki, “*Yâ Erhame’r-râhimîn!*” sözünü tekrar tekrar söylemek lâzım ve ısrar etmek lâzım! Duada ısrarı seviyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

“—Acaba ayıp olmaz mı? Çok ısrar edersek edepsizlik olurmu?..”

Hayır... Allah-u Teâlâ Hazretleri duada ısrar edilmesini seviyor.

Artık Ramazan’a da iki hafta kaldı. On bir ayın sultanı, pür- nur, pür-feyz güzel Ramazan da geliyor. Onun için şu mübarek günlerde dua etmeye daha bir hız verelim, daha çok gayret edelim! “*Yâ Erhame’r-râhimîn!*” sözünü çok söyleyelim. Kendimiz için, anne babamız için, çoluk çocuğumuz için, müslüman kardeşlerimiz için, Ümmet-i Muhammed’in hâl-i pür-melâli düzelsin diye, dertlerine çareler gelsin diye dua edelim!

Çeşit çeşit iletişim araçları da geliştiği için, her yerden acılı şeyler duyuyoruz. Her yerdeki müslüman kardeşlerimizin duaya ihtiyacı var.

Kimisi müslüman annenin babanın çocuğu ama İslâm'ın güzelliğini unutmuş, gâfil, câhil ömür geçiriyor; o bir fenâ durum...

Kimisi iyi durumda, namazlı niyazlı, fakat düşman tepesine binmiş, eziyor, zulmediyor; o da bir başka fenâ durum... Kimisi yoksulluktan ızdırap çekiyor. Öteki ülkeler çalışmışlar, gelişmişler. Halkına hizmet eden yöneticiler, belediyeciler, memurlar, zenginler, halkla ilgili işleri yapanlar güzel çalışmalar yapmış; bakıyorsunuz her taraf çok güzel...

Biz şimdi iki-üç gündür yollardan geliyoruz. Bakıyorum Avustralya'da çok güzel hizmetler edildiğini görüyorum. Bir şehirden geçiyoruz;

“—Burası parklar şehri diye tanınır.” diyorlar.

Her taraf park, bahçe; her taraf güzel çimen çayır, çiçek... Sokaklar bizim caddelerimiz kadar geniş. Sokakların kenarında yeşil çimen şeritler var, kesilmiş, gayet güzel... Bisikletler geçsin diye yerler var, yayalar geçsin diye yerler var... Ağaçlar dikilmiş... İmreniyor insan, güzel hizmet etmişler.

Birbirlerine, kendilerine, çoluk çocuklarına, nesillerine, milletlerine hizmet etmişler. Bizim yollarımız çamurlu, yapılmamış. Evlerimizde, köylerimizde sular yok... Hizmetler aksak; halk mazlum, mağdur... Çok dua etmek gerekiyor.

İşte duanın anahtarı, işte mübarek aylar, mübarek geceler, mübarek zamanlar... İşte

alemlerin Rabbi, Erhamü'r-râhimîn Mevlâmız duaları kabul edecek... Hattâ hatamıza, suçumuza, günahımıza bakmayacak; ne kadar güzel...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize insaf versin; müslüman kardeşlerimiz için dua da mı edemeyiz?.. Hiç bir şey yapmıyoruz. Para harcamıyoruz, koşturmuyoruz, fiilen hizmet ortaya koymuyoruz diye, artık başka bütün yollar kapanmış mı oluyor? Hiç olmazsa dua da mı edemeyiz?..

“—Ben fakirim, ben acizim, ben ihtiyarım, ben gidemiyorum... Bosna'ya yardım edemiyorum, Kafkasya'ya yardım edemiyorum, Orta Asya'ya yardım edemiyorum, Keşmir'e yardım edemiyorum, Endonezya'ya yardım edemiyorum, Afrika'ya, Somali'ye yardım edemiyorum...”

E dua da mı edemeyiz?.. İşte bak, Allah-u Teâlâ Hazretleri duaları kabul ediyor.

Sonra insan bir şeyi böyle dua edip isterken, isterken kabul olduğunu anlayamıyor ama; aradan bir zaman geçiyor, bir zaman geçiyor, bir de bakıyorsunuz, Allah o dua ettiğiniz şeyi yapmaya size fırsat da vermiş. “Allah, Allah!..” diyorsunuz, şaşırıyorsunuz; “Haa, ben bunun duasını yapmıştım ama, kabul olmuş, aradan biraz zaman geçti, Allah nasib etti.” diyorsunuz.

Tabii Allah-u Teâlâ Hazretleri bazen anında verir, bazen belli bir zaman sonra verir.

Hikmetinden sual olunmaz, sebebi bilinmez. Niçin geciktirdiğinin muhakkak sebepleri, hikmetleri vardır.

Onun için, “Ben dua ediyorum, ediyorum da, henüz daha duamın sonucunu görmedim!” diye de düşünmemek lâzım! O da yanlış, o da ayıp, o da suç, o da eğri bir düşünce... Ne yapmalıyız?.. Duaya devam etmeliyiz.

Birinci hadis-i şerif, duanın anahtarı bir güzel, faydalı hadis-i şerif oldu. İnşâallah *Yâ Erhame’r-râhimîn*’li duaları unutmaz- sınız. Bizi de duadan unutmayın!..

b.Ölünün Ardından Okunacak Dua

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Avustralya’dayım. Burada güzel çalışmalar yapıyoruz. Melbourne şehrine gitmiştik, orada on gün kadar güzel konuşmalar, çalışmalar oldu. Çok faydeli oldu. Biz şah-sen memnun olduk, oradakiler memnun oldular. İnşâallah güzel gelişmeler olur.

Bu arada da çok sevdiğimiz, aziz ve değerli, muhterem, kıymetli bir alim olan Asım Köksal Hocaefendi’nin vefatı haberi geldi. *Innâ li’llâh, ve innâ ileyhi râciùn...*

Kendisiyle çok yakınlıklarımız vardı. Tabii bizden daha büyük nesilden, önceki nesilden tecrübeli bir alimdi. Diyanet İşleri teşkilatında yüksek mevkilerde bulunmuş, çok güzel hizmetler yapmıştı. Çok güzel eserler verdi,

dünya çapında namı duyuldu. Nam, şöhret peşinde değildi ama, Allah duyurdu. Merhum Ziyâü'l- Hak kendisini Pakistan'a çağırды ve orada alnından öperek, tebrik

ederek yazdığı kitaplar için, özellikle *İslâm Tarihi* kitabı için ödül verdi kendisine...

Biz de Ankara'da ikâmet ettiğimiz zamanlar, İlähiyat Fakültesi'nde vazifeli iken Kalaba'da otururduk. Onlar da bir-iki durak yukarıda Keçiören'in bir semtinde oturlardı. Manzaralı güzel bir yamaçta evleri vardı.

Biz kandil oldu mu kalkar, onlara giderdik. Onların camisinde, o da çıkar konuşma yapardı. Veyahut evine giderdik, evinde yazdığı *İslâm Tarihi*'nden tesbit ettiği bilgileri bize anlatırdı. Çok memnun olurduk.

Allah rahmet eylesin... Makâmını a'lâ eylesin... Kabri cennet bahçesi olsun...

Bu konuda, bu bakımdan açtığım sayfada da bir hadis-i şerif var, onu okumak istiyorum.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

---

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.59, no:12469; Taberânî, *Dua*, c.I, s.351, no:1159; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ibn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.229, no:1565; Ebû Hind ed-Dârî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.77, no:3945; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.883, no:42216, 42217; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.IX, s.195, no:8230, 8231.

إِنَّ لِلْمَوْتِ فَزَعًا فَإِذَا بَلَغَ أَحَدُكُمْ مَوْتَ أَخِيهِ
فَلْيَقُلْ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ وَاعْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَوْمَ الدِّينِ
اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُ رَاجِعُونَ
اللَّهُمَّ أَلْحِقْهُ بِالصَّالِحِينَ وَاخْلُفْهُ عَلَى ذُرِّيَّتِهِ فِي
الْغَابِرِينَ

(كر. في معجمه وابن النجار عن أبي هند الدارى)

RE. 130/6 (*Inne li'l-mevti fezean, feizâ beleğa ehadeküm mevtü ahîhi felyekul: Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn. Allâhümme elhikhü bi's-sâlihîn, va'hlifhü alâ zürriyetihî fi'l-gâbirîn, va'ğfirlenâ ve lehü yevme'd-dîn. Allâhümme lâ tahrirnâ ecrehü ve lâ teftinnâ ba'deh.*)

Biz de bu duayı, o aziz değerli büyüğümüzün vefatı dolayısıyla okuyoruz. Ama mânâsı da hadis-i şerifin içinde. Bu duayı Peygamber Efendimiz bize tavsiye buyuruyor, öğretmiş oluyor. Onu da hadis-i şerif olarak size okumak ve mânâsını vermek istiyorum. Ezberlemenizi, defterinize kaydetmenizi dilerim. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz SAS:

(*Inne li'l-mevti fezean*) “Ölümün bir soğukluğu, korkusu vardır; soğuk, korkutucu bir olaydır. (*Feizâ beleğa ehadeküm mevtü ahîhi*) Sizden birinize, müslüman kardeşlerinden bir kardeşinin vefatı haberi ulaştığı zaman, şu sözleri söylesin:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

(البقرة: ١٥٦)

(*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*) ‘Biz Allah’ın kullarıyız, muhakkak ki biz ona döneceğiz.’” (Bakara, 2/156)

Bu dünya hayatı fânî idi, işte geldi, geçti, geçiyor. Bazıları gözümüzün önünde ahirete göçüyorlar, biz de göçeceğiz. Cenâb-ı Hakk’ın takdiri böyle; dünya fânî, kullar fânî, burada bir müddet imtihan olup gidecek insanlar... Hepimiz Allah’ın kullarıyız, hepimizin yazısı böyle ve hepimiz onun huzuruna varacağız. Ne mutlu huzuruna sevdiği kul olarak varanlara! Ne yazık Cenâb-ı Hakk’ın huzuruna âsî, mücrim, kâfir, müşrik, sevmediği kul olarak varanlara!..

Herkes gidecek, ister istemez gidecek. Böyle, (*Innâ li'llâh, ve innâ ileyhi râciùn.*) diyoruz. Buna *istircâ*’ derler. Bu sözü söylemek çok sevaptır. Allah büyük mükâfat verir diye başka hadis-i şerifler var.⁴

Duanın ikinci cümlesi: (*Allâhümme elhikhü fi’s-sâlihîn*) “Yâ Rabbi, bu vefat eden kardeşimi sevdiğin sâlih kullar zümresine ilhak eyle, onların arasına kat, onlardan eyle!” *Sâlih* ne

⁴ Bakınız: Müslim, *Sahîh*, c.II, s.631, *Cenâiz*, no:918; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.27, no:16388; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.195, no:2734; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.192, no:1349; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXIII, s.246, no:437; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XII, s.334, no:6907; Abdü’r-Rezzak, *Musanef*, c.III, s.564, no:6701; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.118, no:9697; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.131, no:13530; Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan.

demek?.. İyî demek, salâh sahibi demek; işi iyî olarak yapan, hâli iyî olan, ahlâkı güzel olan demek... Peygamberler bazen bu kelime ile vasfediliyor Kur'an-ı Kerim'de; "O sâlih bir kul idi." filân diye geçiyor. Önemli bir vasıf bu...

(*Va'hlífihü alâ zürriyyetihî fi'l-gâbirîn*) "Ve onun, geride kalan çoluk çocuğu ve zürriyeti üzerine hayırlı bakıcılar, kayırıcılar, onların işleriyle meşgul olan insanlar ihsân eyle... Yâni, vefat eden öldükten sonra, geriye kalanları sahipsiz kalmasınlar. Onları çekip çevirecek, gözetecek, işlerini görecek yardımcıları ihsân eyle..." diye bir güzel dua. Bu da duanın üçüncü cümlesi...

(*Va'ğfirlenâ ve lehû yevme'd-dîn.*) "Mükâfatların, cezaların, kulların amellerinin karşılıklarının verildiği günde, bize ve ona mağfiret eyle yâ Rabbi!.."

Sonuncu cümlesi de: (*Allâhümme lâ tahrîmnâ ecrâhû*) "Yâ Rabbi, onun ecrinden bizi mahrum etme!.." Onun ecri ne demek?.. Mü'minin vefat eden bir kardeşine karşı görevleri vardır. Cenazesini kaldırır, geride kalanlarına bakar, yardımcı olur, göz kulak olur. Hayırla yad eder, ruhunu şad edecek hatimler indirir, dualar gönderir, kurbanlar keser, hayır hasenât yapar...

"Böyle ona dua ettiğimizden, onun hizmetlerini gördüğümüzden dolayı ecrimizi, sevabımızı bol bol ver! (*Ve lâ teftinnâ ba'dehû.*) Ondan sonra da bizi fitnelere, belâlara, musîbetlere uğratma! Artık o vefat etti gitti, bizi arkada sulh

ü salâh içinde, huzur ve refah içinde yaşamaya muvaffak eyle; belâlara dûçar eyleme...” demiş oluyor.

Biz de böyle uzaktan hadis-i şerifleri okuyarak, bu duaları aynen Asım Köksal Hoca için de düşünüp yapıyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri sâlihler zümresine katsın... Geride kalan yakınlarına ecr-i cezîl, sevâb-ı kesîr ihsân eylesin... Sıhhat afiyetle, uzun ömürle muammer olmayı nasîb eylesin...

Evlâtları ona hayrû'l-halef olsunlar... Onun gibi, onun namını yaşatacak güzel işler yaparak, Ümmet-i Muhammed'e faideli işler yaparak yaşasınlar.

Çocuklarını da çok iyi tanırdık. Damadı da bizim fakülteden mezun talebemizdir, onu da çok severdik.

Allah onlara sabr-i cemîl, ecr-i cezîl, sevâb-ı kesîr ihsân eylesin, uzun ömür ihsân eylesin diye, onlara da dua ediyoruz, acılarına iştirak ediyoruz.

(İnnâ li'llâh, ve innâ ileyhi râciùn) diyoruz. Çünkü, işte böyle hayatın kuralı bu, işin sonu bu...

c.Ölüm Ansızın Gelir

Peygamber SAS Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde buyuruyor ki:⁵

إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ لَيَنْظُرُ فِي وُجُوهِ الْعِبَادِ كُلِّ يَوْمٍ
سَبْعِينَ نَظْرَةً فَإِذَا ضَحِكَ الْعَبْدُ الَّذِي بُعِثَ إِلَيْهِ
يَقُولُ يَا عَجَبَاهُ بُعِثْتُ إِلَيْهِ لِأَقْبِضَ رُوحَهُ وَهُوَ
يَضْحَكُ

(ابن النجار عن أبي هذبة عن أنس)

RE. 130/10 (*Inne meleke'l-mevti leyenzuru fî vüçûhi'l-ibâdi külle yevmin seb'îne nazraten, feizâ dahike'l-abdü'llezî buise ileyhi yekülü: Yâ acebâhü buistü ileyhi li-akbeda rûhahû ve hüve yedhak.*)

Enes RA rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Inne meleke'l-mevte*) “Muhakkak ki melekü'l-mevt, ölüm meleği, Azrâil AS, insanların ruhunu almakla Allah'ın görevlendirdiği melek, (*leyenzuru fî vüçûhi'l-ibâdi*) kulların yüzlerine bakar; (*külle yevmin seb'îne nazraten*) her gün yetmiş bakışla bakar, yetmiş defa bakar.”

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.233, no:894; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.872, no:42185; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.268, no:8392.

Yâni, kulların yüzlerine böyle yetmiş defa bakıyor; düşünün! Rakamı kesret ifade etmek için söylemiş olabilir Peygamber SAS Efendimiz. Araplar böyle çok demek gerektiği zaman, *seb'în* kelimesini kullanırlardı. Çok fazla bakar demek; ille yetmiş olacak, altmış dokuzdan sonraki yetmiş mânâsına gelmeyebilir.

Demek ki, Azrâil AS, melekü'l-mevt bize bakıp duruyor, görüp duruyor. Zâten melekler hep görüyorlar, zâten alemlerin Rabbi her şeyi görmekte... Biz nasıl günah işliyoruz, nasıl gâfil duruyoruz, nasıl cahillik yapıyoruz; hayret edilecek bir şey!..

Bir gün gelip de ruhumuzu kabzedecek olan melekü'l-mevt de, günde yetmiş defa bakıyor. Artık bunun vadesi yetti, bunun canını al diye Allah'ın bildirdiği bir kulun, hiç bir şeyden haberi yok güldüğünü görünce, melekü'l-mevt der ki:

(*Yâ acebâhü*) “Allah Allah, ne kadar şaşılacak, amma tuhaf, amma acaib şey! (*Buistü ileyhi li-akbeda rûhahû ve hüve yedhak*) Ben şu adamın ruhunu kabzedeyim diye gönderildim, şu adama bak, hiç bir şeyden habersiz hâlâ gülüp duruyor. Biraz sonra canını alacağım!” diye şaşırdığını Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Biliyorsunuz, tasavvufta ölümü unutmamak, ölümü yad etmek, ölümü aklından çıkarmamak vazifesini anlamışlardır mutasavvıf büyüklerimiz. Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi odur:⁶

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.1, s.74, no:218; Ebû Hüreyre RA'dan. RE. 80/15.

أَكْثَرُوا ذِكْرَ الْمَوْتِ

(الديلمى عن أبى هريرة)

(*Eksirû zikre'l-mevt*) [Ölümü çok zikredin, çok hatırlayın!] buyurmuşlardır.

Başka bir rivayette:⁷

أَكْثَرُوا ذِكْرَ هَازِمِ اللَّذَّاتِ

(ت. ن. ه. حم. حب. ك. طس. ش. عن أبى هريرة)

(*Eksirû zikre hâzimi'l-lezzât*) [Lezzetleri yok eden ölümü çok zikredin, çok hatırlayın!] buyrulmuştur. Onun için, hocalarımız bunu vazifelerin arasına katmışlardır, Peygamber Efendimiz emretti diye...

Zikre oturdukları zaman, şöyle nasıl öleceğini, AzrâilAS'ın nasıl yanına geleceğini, nasıl göğsüne çökeceğini, nasıl ruhunu kabzedeceğini, nasıl kan ter içinde kalacağını, nasıl o sırada imdâd-ı ilâhî erişip,

⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.553, no:2307; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.4, no:1824; İbn-i

Mâce, *Sünen*, c.II, s.1422, no:4258; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.292, no:7912; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.259, no:2992; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.357, no:7909; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.256, no:8560; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.78, no:34327; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.600, no:1950; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.384, no:356; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.37, no:146; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.56, no:5780; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.78, no:34326; Ebû Seleme RA'dan. Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.498, no:826; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.283, no:843; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.72, no:6475; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.840, no:42095; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.187, no:500.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû.) deyip de mü'min-i kâmil olarak can vereceğini, temennî yoluyla böyle düşünüp, zikri öyle yapar dervişler.

Bu ölümü düşünmek Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyesi olduğundan, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin sevap verdiği mühim bir iş olduğundan ve faydalı bir iş olduğundan; insanları gaflette kurtardığından, haramdan günahtan geri tuttuğundan çok önemli bir vazife... Bunu insanların hatırından çıkartmaması lâzım!

Biz bu dünyaya geldik, işte geldik, işte gidiyoruz. Yunus Emre'nin ilâhilerini hatırlayın:

*Biz dünyadan gider olduk,
Kalanlara selâm olsun!
Hasta iken halimizi,
Soranlara selâm olsun!*

diyor. Sonra o kabirlerin halini anlatan ilâhileri ne kadar güzeldir. Onları hiç unutmamak lâzım! Bu ölüm birden geliverir. Fânî dünya insanı aldatır, aldatır, oyalar, oyalar; birden boşayıverir, bırakıverir. Vefâsızdır çünkü... Fânî dünya vefasızlıkla tanınmıştır. Bu fânî dünyaya dalanlar, sonra bir gün bu dalmalarının acı acı cezasını çekerler.

“–Ölümü düşünelim de gözümüz mü yaşlansın, dünyamız mı kararsın?..”

Peygamber SAS Efendimiz tavsiye ediyor. Senin hoşuna gitse de gitmese de insan ölümü düşündü mü, ölümü düşünmek insanı hizaya getirir, güzel işler yapmaya yöneltir. En iyi ıslah vasıtalarından birisi ölümü düşündürmektir. Düşündükten sonra da murad nedir?.. Ölüme hazırlıklı olmaktır. Hemen Azrail AS gelse, “Ver bakalım emaneti!” dese; “Pekiyi, buyur al!” diyecek kadar ölüme hazır olmak lâzım!.. Çünkü, Yunus Emre çok güzel anlatıyor:

*Halkı bostan edinmiştir,
Dilediğin üzer ölüm.*

Öyle tarif ediyor. Köyde yaşayanlar bunun anlamını bilirler. Ne kadar tatlı benzetmelerle, ne kadar güzel anlatıyor. Bostan dediğimiz, kavun, karpuz ekilen yerdir. Sonra mevsimi geldiği zaman sahibi gelir tarlaya, bahçeye... Gider hangi karpuz olmuş, hangi kavun olmuş diye şöyle uzaktan bakar. Sapının kenarında şöyle incecik bir yeşil kısmı vardır. Orası kuruduğu zaman olgunlaştığı belli olur. Ona bakar, tık tık vurur, şöyle eliyle tartar, sapından koparır.

Azrâil AS'ı nasıl anlatıyor Yunus Emre:

*Halkı bostan edinmiştir,
Dilediğin üzer ölüm.*

Üzmeğ tabii, bugünkü mânâsıyla değil, koparmak mânâsınadır. Bizim anladığımız mânâyâ, müteessir oldu mânâsına gelmez. İp koptu anlamında, ip üzüldü derler. O zaman bu şiirin mânâsı nasıl olur:

Ölüm halkı bostan tarlası gibi gezer, içinden bir tanesini seçer. Allah'ın emrettiğini, vâdesi geleni alır, koparır, götürür. Bostancının, tarla sahibinin kavunu, karpuzu olmuş artık bu diye kopardığı gibi alır, götürüverir. Yaşa da bakmaz. Gelinlik kızı alır, güveyi olacak yiğidi alır. Askere gider, şehid olur, cenazesi gelir. Dede durur, torunlar ölür. Allah'ın işi bilinmez, akıl sır ermez. Onun için, ölüme hazırlanmak lâzım!..

Ölüme hazırlanmayan ne olur?.. Gâfil gider, hazırlıksız gider.

Ahirette çok pişman olur, perişan olur ama, bir işe yaramaz.

Onun için aziz ve sevgili kardeşlerim, göçenlerin göçmesinden ibret alıp Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönelim!.. Hak din, en güzel din olan İslâm'a sımsıkı sarılalım!.. Tertemiz inanç olan İslâm inancına sımsıkı sarılalım!.. Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmağa fırsatı ganimet bilelim!.. Hayatımız elimizde bir fırsattır. İş işten geçmeden, ölüm meleği gelip, "Ver emaneti!" demeden, yapabildiğimiz kadar hayrât ü hasenât yapalım, günahlardan uzak duralım!..

Bu günahlara dalanlar, bu zulümleri yapanlar da utansınlar, korksunlar, titresinler ki, bir gün

ölüm onlara da gelecek, onların da boynunu buracak, koparacak... Allah kötülerini de ıslah eylesin... İyilere de güzel işler yapmayı nasîb eylesin...

Hepinize Cenâb-ı Hakk'ın rızası yolunda güzel güzel ömürsürüp, ibadet edip, hayırlı işler yapıp, faideli olup; arkada hayırlı evlâtlar, hayırlı eserler bırakıp, hayır hasenat müesseseleri bırakıp; Allah'ın huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı temenni ederim, dilerim.

Ömrünüz uzun olsun, âkıbetiniz hayır olsun... Dünya ve ahiretiniz ma'mur olsun... Cenâb-ı Hak cümlelerinizi cennetle, cemâliyle taltif eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

04. 12. 1998 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

